

8.2 Gedetailleerde bouw- en restauratiegeschiedenis

Gedetailleerde bouw- en restauratiegeschiedenis

12de eeuw: Vermoedelijk eerste kerk (bewaard: basis van toren in breuk- en veldsteen)

1381: Vernieling kerk door de Gentse Witte Kaproenen

1383: Heropbouw kerk in vorm van Latijns kruis met kruisingstoren en achthoekige klokkenkamer in Balegemse zandsteen. Ook kooraanleg en transept dateren van deze periode.

1528: Herstelling van ijzer in ramen van zijbeuken door een glazenmaker uit Drongen

1558: Noordelijke zijbeuk van strodak voorzien en "pannendak" van kerk herstellen

1664: Nieuwe beuk aan de zuidzijde en nieuwe pijlers geplaatst

1742: Sacristie in noordoostelijke hoek geplaatst

1760 en 1781: Twee aangebouwde zijbeuken afgebroken en vervangen door bestaande zijbeuken.

1839-1840: Kerschip verhoogd (pijlers vernieuwd en bogen opgehoogd).

1849: Bouw nieuwe sacristie aan zuidoostkant

1859: Plaatsen van kerkhofmuur en hek¹

1864-1865: Uitbreiding kerk in neogotische stijl o.l.v. bouwmeester Karel Bruggeman. De kerk werd verlengd met 7 meter en voorzien van een nieuwe voorgevel.²

- Metselwerk
 - voorgevel, kolommen, binnenmuren en trappen (gedeeltelijk in "Oude steen"/nieuwe Merelbeekse steen)
 - kolommen (baksteen en Doornikse steen)
 - Vensters (baksteen of Luxemburgse steen)
 - Torentappen in Doornikse steen
 - Vloeren in Basische steen en blauwe tegels
- Timmerwerken
 - Aanpassingen en herstel kapconstructie toren en schip
 - Aanpassingen en vernieuwing kapconstructie en dakbedekking rechts van de voorgevel
- Schrijnwerk deuren voorgevel en binnendeuren
- Galsramen voorgevel, zijgevels en oksaal

1870: Verrijking van het interieur met onder meer nieuwe neogotische altaren, beelden, een kruisweg, nieuwe vloer en beschildering.

1871-1873: Veertien vensters in zijgevels vernieuwd met spitsbogige vormgeving door Karel Bruggeman.³

1874: Oorspronkelijke vloer bestaande uit oude grafstenen verkocht en vervangen door huidige vloer.

1886: Bouw beenderhuis aan de zuidkant van de kerk.⁴

1889-1893: Vrijmaken van dichtgemetseld centrale koorvenster en plaatsen van nieuwe glasramen door N. Bouckaert.⁵

¹ GENT, Rijksarchief Gent, *Kerk Ursel*, PAR498, nr. 9: Stukken betreffende de bouw van een kerkhofmuur en de plaatsing van een hek. 1859.

² GENT, Rijksarchief Gent, *Kerk Ursel*, PAR498, nr. 10: Bestek en brieven betreffende de bouw van de voorgevel en de vergroting van de kerk. 1864-1865.

³ GENT, Rijksarchief Gent, *Kerk Ursel*, PAR498, nr. 11: Bestek, begroting, rekening en tekening, door Charles Bruggeman, voor de plaatsing van 14 vensters. 1871-1873 en s.d.

⁴ GENT, Rijksarchief Gent, *Kerk Ursel*, PAR498, nr. 12: Ontwerp voor de bouw van een "beenderhuis" op het kerkhof door Frans Van Wassenhove, bouwkundige uit Eeklo. 1885-1886.

1936: Toren en koor van de Sint-Medarduskerk geklasseerd als monument⁶

1966: Verplaatsing kerkhof naar Schaperstraat

1966: Grondige restauratiewerken o.l.v. architectenbureau Bressers i.s.m. aannemer De Bruyne en De Smet.⁷

- Afbraak Heiligen aan pilaren, communiebanken en beenderhuis Gehele dakbedekking vernieuwd, alsook grote delen houten hoofdstructuur
- Gewelven, ramen zijbeuken en plafond kerkgebouw gerestaureerd
- Restauratiewerken toren, voornamelijk parement.

1971-1972: Herstellingswerken aan kerktoeren o.l.v. architectenbureau Bressers i.s.m. aannemer Hendrik Moreels.⁸

- Schaliedekking herstellen en vernieuwen
- Nazicht timmerwerk (o.a. nieuwe galmboarden)
- Nazicht smeedijzer toren
- Lood- en zinkwerken
- Ontroesten en schilderen van uurwerkplaten, torenkruis, haan en bol

1975-1976: Inwendige opfrissing o.l.v. architectenbureau Bressers⁹

- Droogmaken van muren
- Binnenschilderwerken

1990-1996: Herstellingswerken daken, goten, metselwerken en bezetwerken o.l.v. architectenbureau Bressers i.s.m. aannemer Hendrik Moreels¹⁰

- Dakwerken: vervanging dakbedekking (natuurleien), waterafvoer(lood –en koperwerken), nazicht timmerhout en herstelling houten kroonlijst
- Droogmaken van de muren.¹¹
- Metselwerken: baksteenparement, parement in Doornikse steen en betonverankeringen
- Nazicht buitenschrijnwerk (deuren en vensters)
- 1995-1996: herstellingen bezetwerken op muren en gewelven

2000-2002: Inwendige opfrissing en schilderwerken buitengevels + verwijderen houten constructie boven middengewelf o.l.v. architectenbureau Bressers i.s.m. aannemersbedrijf N.V. P. Nijs (Deinze) en Woondedecor N.V. (Doel)¹²

In het vorige dossier "Grove herstellingswerken" werden de muren reeds drooggemaakt en werden de muren herbepleisterd.

- 2000: Verwijderen houten constructie middengewelf
- Herstelling van bezetwerk en isolatie (afkappen van geschonden, rotte of loshangend bezetwerk, muur vervolgens reinigen en herbepleisteren)
- Schilderen op bezetwerk van muren, gewelven en plafonds (volledig kerkgebouw, inclusief sacristie, traptoren, sas, c.v., portaal)
- Opfrissen gewelven in hout (koor)
- Nazicht, opfrissen en boenen houtwerk (lambrisering koor, kast koor, kerkelijk meubilair)
- Binnenschilderwerken op hout (ronde pijlers viering, binnendeuren, ramen, , bekleedsels, tabletten etc.) en imitatiehout (inkom: portaal, torendeurtje, zijdeuren, bekleedsels en dubbele deur)
- Ontroesten en schilderen ijzerwerk (communiebank, c.v. rooster, trekkers kerk, alle raambruggen van glasramen)
- Vernieuwen muurlijst in Frans Eikenhout
- Opfrissen hoofd- en zijaltaren
- Kleine herstellingen aan het meubilair

⁵ GENT, Rijksarchief Gent, *Kerk Ursel*, PAR498, nr. 13: Koninklijk Besluit waarbij de toelating wordt gegeven om een brandglasraam te plaatsen. 1889.

⁶ Zie beschermingsbesluit 18.

⁷ GENT, Archief Bressers architecten bvba, *kerk Ursel*, nr. P293: Herstellingswerken.

⁸ GENT, Archief Bressers architecten bvba, *kerk Ursel*, nr. P633: Torenschips parochiale kerk Ursel.

⁹ GENT, Archief Bressers architecten bvba, *kerk Ursel*, nr. P721: Droogmaken van muren en inwendig opfrissen.

¹⁰ GENT, Archief Bressers architecten bvba, *kerk Ursel*, nr. P1088: herstellingswerken.

¹¹ In 1997 werden er labotesten uitgevoerd in verband met opstijgend vocht in de kerk van Ursel door A. M. Consult, nadat de muren geïnjecteerd waren tegen opstijgend vocht. Uit de resultaten bleek dat de kerkmuren drogen, maar gezien de dikte en verzadigingsgraad van de muren kan het nog enkele jaren duren vooraleer ze volledig droog zijn. Tijdens het droogproces kon er zoutschade op het pleisterwerk vastgesteld worden. Wanneer de muren zo goed als droog zijn, zal de zoutmigratie stoppen en zal ook het schadebeeld op het pleisterwerk niet meer wijzigen. Pas dan kan het pleisterwerk onderaan de muur saneren.

¹² GENT, Archief Bressers architecten bvba, *kerk Ursel*, nr. P1247: Opruimen zolder schip en inwendig opfrissen (3 archiefdozen).

- Schilderwerken (in wit) op buitenmuren met waterdampdoorlatende, slagregendichte en vuilafstotende gevelverf op basis van siloxaanemulsie; inclusief plaatselijke herstellingen voegwerk

2013: Bescherming van kerk uitgebreid tot volledige kerk met inbegrip van enkele cultuurgoederen¹³

¹³ Zie beschermingsbesluit 5103; *Onroerend Erfgoed*, 'Parochiekerk Sint-Medardus', 2018 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10829>). Geraadpleegd op 7 januari 2019.